

לא לגזענות
עיין ערך מסלול 12 שנ"ל

נילי טגליכט אילת כ"ץ
היל"ה /מתנ"סים

לכ אצות!

כאלט נדף

מטרות

1. יצירת סביבה המאפשרת דיאלוג
2. שיח המתייחס לעולם ממנו מגיע הנער/ה
3. שיח הנותן לגיטימציה לרגש
4. שיח המשתמש בהומור ככלי להפגה
5. העלאת נושאים טעונים למודעות
6. הבנת חשיבותם ומורכבותם של הנושאים גזענות ושונות
7. דרכים לפתרון ?

גזענות מהי?

- גזענות מתבטאת: כאשר אנו מוציאים מן הכלל אדם, בהגבלתו או בזלזול בו בשל השתייכותו לקבוצה שונה.
- בכך אנו פוגעים בבסיס השוויון וזכויות האדם בכל תחום.
- במקרים בהם אנו מוציאים מהכלל, מגבילים או מעדיפים בני אדם בנימוקים שונים המתבטאים לכאורה בשייכות לגזע, קבוצה אתנית או בהכללה לקבוצה אחרת **אנו מבטאים גזענות.**

תנאים להגדרת תופעה כגזענית:

שני תנאים צריכים להתקיים כדי להגדיר תופעה כגזענית:

- **היא מייחסת לקבוצה אתנית כל שהיא או כל קבוצה אחרת, תכונות מולדות פרי גורל שאינו ניתן לשינוי!**
- **מתוקף אותן תכונות "מוצדקות" מרוממים קבוצה אחת, ורומסים ושוללים את האחרת.**

גזענות

- בבסיסה של כל תורת גזע וגזענות מצוי יחס ורגש של שנאה כלפי הזר/השונה/האחר.
- הזר והשונה נתפסים כמתחרים על משאבים ועוצמה מכל סוג, כאיום על שגרת החיים, על הודאות המוכרת והביטחון הנפשי, הבונים את הזהות האישית והקולקטיבית שלנו, וכמעוררי חרדה קיומית.

דעה קדומה מהי?

● דעה קדומה היא עמדה, שלילית כלפי חברים בקבוצה מסוימת. הדעה הקדומה כוללת את שלושת מרכיבי עמדה:

● מרכיב קוגניטיבי – הערכה שלילית כלפי חברי קבוצה מסוימת. מרכיב רגשי – רגשות שליליים כלפי חברי קבוצה מסוימת. מרכיב התנהגותי – נטייה להתנהג בדרך שלילית או כוונות כאלו כלפי חברי קבוצה מסוימת.

● קיימת נטייה לבלבל בין המושגים דעה קדומה וסטריאוטיפ:

סטריאוטיפ מהו?

- סטריאוטיפ הוא תפיסה בדרך כלל שלילית כלפי חברי קבוצה מסוימת, הוא מהווה רק את המרכיב הקוגניטיבי של העמדה.
- סטריאוטיפ הוא המרכיב הקוגניטיבי של העמדה כלומר הוא מבטא את המחשבות והדעות שלנו בלבד כלפי חברים מקבוצה מסוימת.
- הגזענות היא אחד הביטויים של דעות קדומות וסטריאוטיפים.

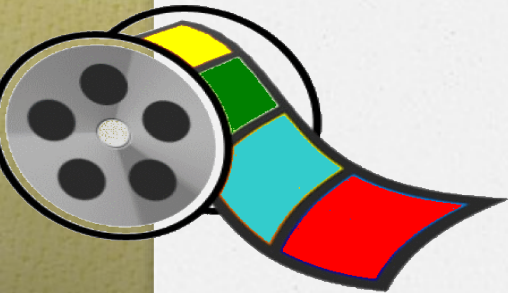
הזר - 5 דקות ערבי יהודי וניאו נאצי

- תארו מה הרגשתם?
- מה קרה בהתחלה, באמצע ובסוף?

אילו נושאים ומושגים ניתן ללמד באמצעות
ודרך הסרטון?

אילו ערכים עולים וניתן לשוחח עליהם דרך
ובאמצעות הסרטון

מה מפתיע ושונה בסרטון הזה?
מה ניתן ללמוד בנושא יחסים בין בני
אדם מסרטון זה?

איך מתחילה גזענות - 2.5 דקות

כי לגזענות אין צדדים טובים

סרטונים קצרים לצפייה

יותר סובלנות פחות גזענות- פרסומת - 1 דקה

סרטון זה לא מה שאתם חושבים - 1.4 דקות

שונה אבל שווה - 2.5 דקות
תלמידי מגמת ניו מדיה מקריית החינוך ע"ש יגאל אלון

לא ניתן לטשטש את זה - 0.45 דקות

שווים פרויקט סבלנות

פורסם בתאריך 9 בנוב' 2014

כיתה יב' 1 (מחזור ב) מתיכון רמון גדרה בעיבוד
לשיר "שווים" של עילי בוטנר ורן דנקר.
השיר מבוצע בעברית ובערבית בשילוב עם שפת
הסימנים.

במהלך ביצוע הקליפ הכיתה יזמה מכירת מזון
בבית הספר שכל הכנסותיה ניתנו לתרומה
לעמותת "שמע."

שווים רן דנקר ועילי בוטנר מילים ולחן: עילי בוטנר

אתה לבן אני שחור, אני חשוך אתה באור
שמחמם כמו אמא, ושדואג לך.
אתה קטן אני גדול אני רוצה אתה יכול
לרקוד, לצעוד קדימה. להיות שלם בין אנשים.

ואולי יבוא יום ונהפוך שווים
אתה תהיה לי נחל ואני לך ימים
ונזרום ביחד עד אין סוף
שנייה לפני שקו החוף מגיע שנייה לפני שקו החוף מגיע

אני בוכה אתה צועק
אני טועה אתה צודק
זאת הצגה שלנו, ואין קהל ואין במה.
אולי נשב ננוח, אתה, אתה.
אני, אני.
וגם תחלוף הרוח, ויעברו כל השנים.

ואולי יבוא יום...

בעקבות הצפייה בסרטונים?

1. איך אני מרגיש

2. איזה סרטון הרשים אותי?

1. אילו מילים עלו בסרטונים?

2. אילו מילים נוספות מתחברות למושג

גזענות ושונות?

3. האם כל המילים הן שליליות?

4. האם יש גם מילים חיוביות לגזענות

ושונות?

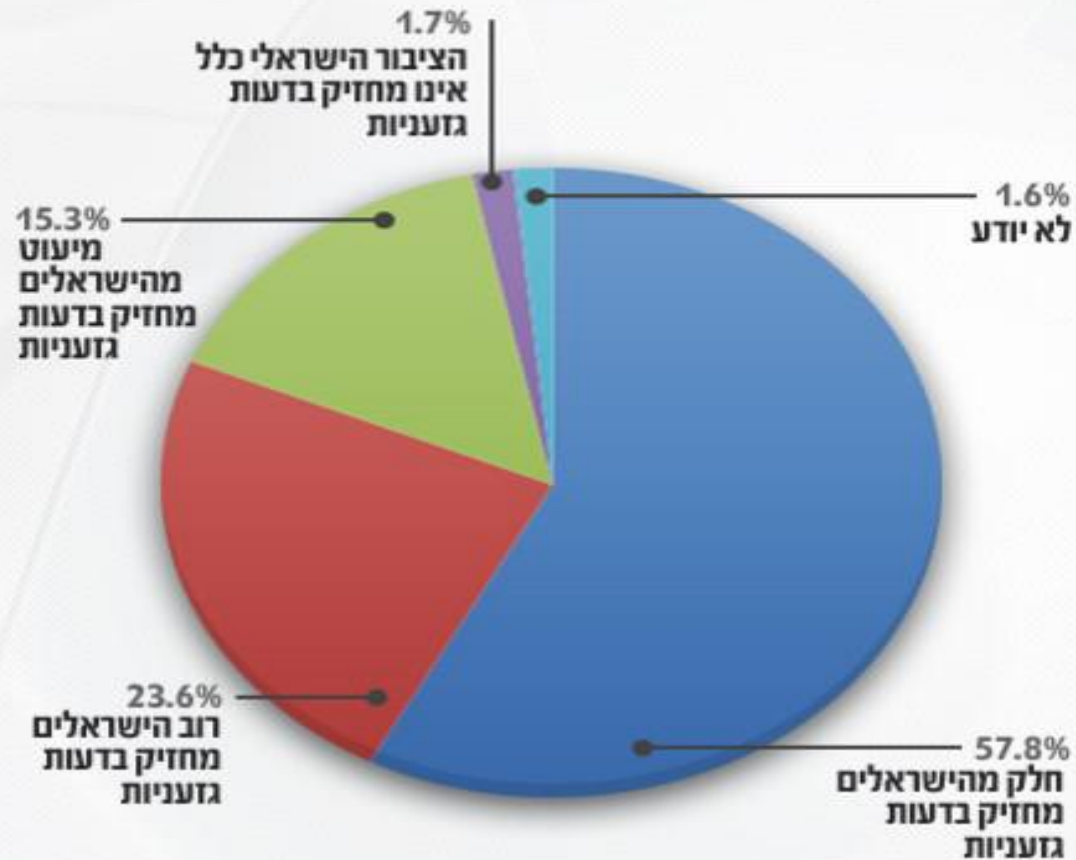
גזענות ושונות

**שיח המביע
רגשות, מילים וצחוק**

האם נתקלת בהתנהגות גזענית כלפי האוכלוסיות הבאות?

האם הציבור בישראל מחזיק בדעות גזעניות?

**צוחקים על
שימוש בהומור**

למה זה מצחיק?
האם חוש הומור יכול להיות כלי בדיאלוג?

נדב אבוקסיס- סטנדאפ בנושא גזענות
3 דקות

שוונג- על סובלנות ופלורליזם - 23 דקות
(סרטונים מצוינים בהתחלה)

☐ מה הצחיק אתכם?

☐ האם כולכם צחקתם מאותו דבר?

☐ הציגו דוגמאות לסיטואציות דומות

☐ מחייכם, כאשר הם קרו, כיצד הגבתם?

הצחוק הוא אחד הביטויים הפיזיולוגיים של שחרור ממתח וחרדה, הרי שניתן לראות בהומור, דרך התמודדות עם התופעות הגורמות לנו מתח וחרדה. בדרך זו ממלא ההומור את אחת הפונקציות המרכזיות שלו: היותו מנגנון הגנה. אם אנו יכולים לצחוק על דברים מפחידים, אנו הופכים אותם למפחידים פחות לפיכך, ההומור הוא סוג של מנגנון הגנה המאפשר לאנשים להתמודד במצבים קשים מבלי להיות המומים מאמוציות בלתי נעימות. ההומור, הוא אמצעי להשיג הנאה למרות האפקט המצער והמכאיב המונע זאת ממנו.

לפי פרויד ההומור הוא מתנה נדירה ויקרת ערך, והגבוה מבין מנגנוני ההגנה. (אתר זולו)

החיים הם טרגדיה
מלאי שמחה

ישחורים

המפך

קפה שחור חזק הכול יהיה בסדר - 4
דקות

שם הלהקה ממקום של חולשה או כוח?

גם בעוד 20 שנה בדוק שנעשה את זה
כואב לי הלב לראות איך מוותרים על זה
חי את זה מהיום הראשון שבו החזקתי את המייק
דוגל באהבת חינם אהבת תן לייק
אבא לי תמיד אמר אסור לוותר
אנחנו לא דור שמפחד לדבר
יש אמת שבועטת חומות לנטר
עם מקצבים שלוקחים אתכם למקום אחר
אני אתיופי רסמי
אל תאמר לא ידעתי
לתת לא רצו אז לקחתי
במלחמות הם עסוקים אני בשאנטי בעטתי
אתיופי רסמי
אל תאמר לא ידעתי
לתת לא רצו אז לקחתי
במלחמות הם עסוקים אני בשאנטי בעטתי

הדג האיש והרוח

שוחחו על השיר דרך התבוננות מודל
הקרחון הרב תרבותי

**הדג, האיש והרוח/ ליי האנט
(משורר אנגלי)**

אמר האיש לדג:

"מה מוזר אתה!

פרצופך מחודד,

עיניך מביעות הפתעה,

פיך בולע מי ים מלוחים,

אתה חסר רגליים ואילם,

מלא קשקשים ורטוב תמיד.

מה טעם לחייך?"

על כך ענה הדג:

"מפלצת שכמוך!

אם מופתעות פניי,

הרי זה משום שראיתי אותך,

בעל הפרצוף השטוח,

בעל העור החלק,

הקוף המחולק לשניים מן החזה ומטה!

כיצד זה מהלך אתה על היבשה בצורה

מגוחכת,

כשאתה נגרר באיטיות, בכבדות וללא

חן.

אתה שעיר ויבש וסנפיריך הם ללא

תועלת.

גרוע מכול- אתה נושם אוויר!

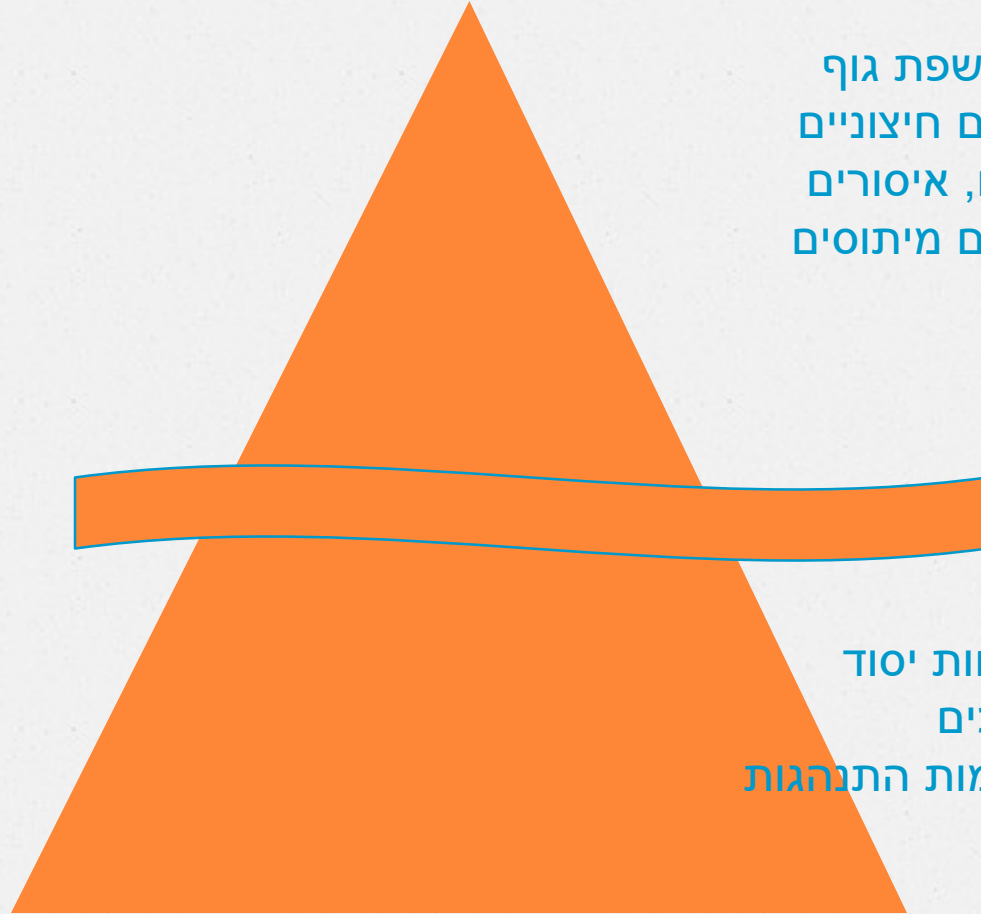
כיצד תוכל לחיות?"

מודל הקרחון הבין תרבותי

תרבות משולה לקרחון, אשר חלקו הקטן בולט מעל לפני המים ואילו רובו נמצא מתחתיהם. אך משפיע ישירות על הביטויים הגלויים.

דפוסי התרבות - מודל הקרחון

שפה, שפת גוף
סממנים חיצוניים
טקסים, איסורים
סיפורים מיתוסים

גלוי

הנחות יסוד
ערכים
נורמות התנהגות

סמוי

שיח: הדג האיש והרוח

1. מה חושב הדג על האדם, ומה חושב האדם על הדג?
2. מה מקור המחשבות הללו?
3. הפכו את הדג לבן אדם, האם שיחה כזאת יכולה להתנהל בין שני בני אדם?
4. בין אילו בני אדם שיחה כזו יכולה להופיע?
5. מה יהיה הרקע לשיחה כזו?

- האם היה לכם קל לקיים דיאלוג בין הדמויות?
- איזה צד היה לכם יותר קל לייצג?
- מה חסר כדי להצליח לייצג בקלות גם את הצד השני?
- האם יש לדמויות על מה לדבר? האם יש בסיס ערכי משותף?
- האם מדובר בדיאלוג שוויוני או לא?
- האם מדובר במצב רצוי או מצוי?
- איך הופכים את המצוי לרצוי .

הציגו רעיונות: מה אפשר לעשות?

מתי יבוא סוף לדעות הקדומות?

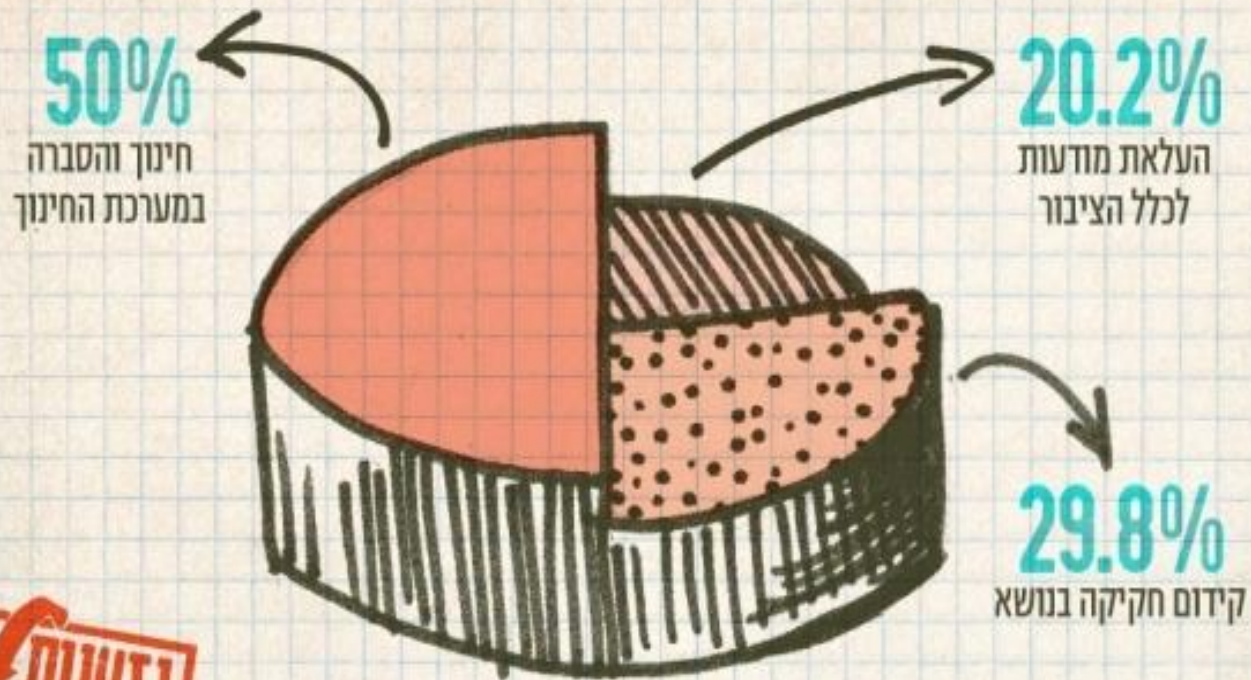
"יש לי חלום". לפני 50 שנה, ב-28 באוגוסט 1963, אמר מנהיג זכויות האזרח האמריקני, מרטין לותר קינג הבן, את המילים הללו בנאומו המפורסם ביותר. ביטא קינג את חלומו, או תקווותו, שביום מן הימים יוכלו אנשים לחיות בעולם ללא דעות קדומות על בסיס גזע. אף שביטא את שאיפותיו בפני קהל בארצות הברית, אנשים מאומות רבות אימצו ללבם את מהות חלומו.

ב-20 בנובמבר 1963, שלושה חודשים לאחר נאומו של קינג, אימצו יותר מ-100 מדינות את הכרזת האומות המאוחדות בדבר מיגור כל צורות האפליה על רקע גזעי. בעשורים שלאחר מכן נהגו יוזמות בינלאומיות אחרות. לאור מאמצים אלה הראויים לשבח, השאלה המתבקשת היא: מה הייתה התוצאה?

ב-21 במרס 2012 אמר באן קי-מון, המזכיר הכללי של האו"ם: "ישנם הסכמים ואמצעים חשובים רבים – לרבות תוכניות כלל עולמיות מקיפות – שנועדו למנוע ולשרש גזענות, אפליה גזעית, קסנופוביה וסוגים דומים של אי-סובלנות. חרף זאת, הגזענות ממשיכה להסב סבל למיליונים ברחבי העולם".

ניתן אולי למנוע אפליה, אך אין בכוחה לשרש דעות קדומות. מדוע? מפני שאפליה היא מעשה גלוי שניתן להיענש עליו על-פי חוק, בעוד שדעות קדומות נוגעות למחשבות ולרגשות הפנימיים של האנשים, ועל דברים מעין אלה קשה לפקח. לפיכך על מנת לשרש דעות קדומות יש לא רק לרסן מעשי אפליה, אלא גם לשנות את מחשבותיו של האדם ואת רגשותיו כלפי אנשים המשתייכים לקבוצה אחרת. האם באמת ניתן לעשות זאת?

מהי הדרך האפקטיבית ביותר, לדעתך, להילחם בגזענות ובאפליה?

גזענות
בבית ספרנו

במלחמה הזאת אין מנצחים

די לגזענות

כולנו נגד גזענות

ולא לא שונאי